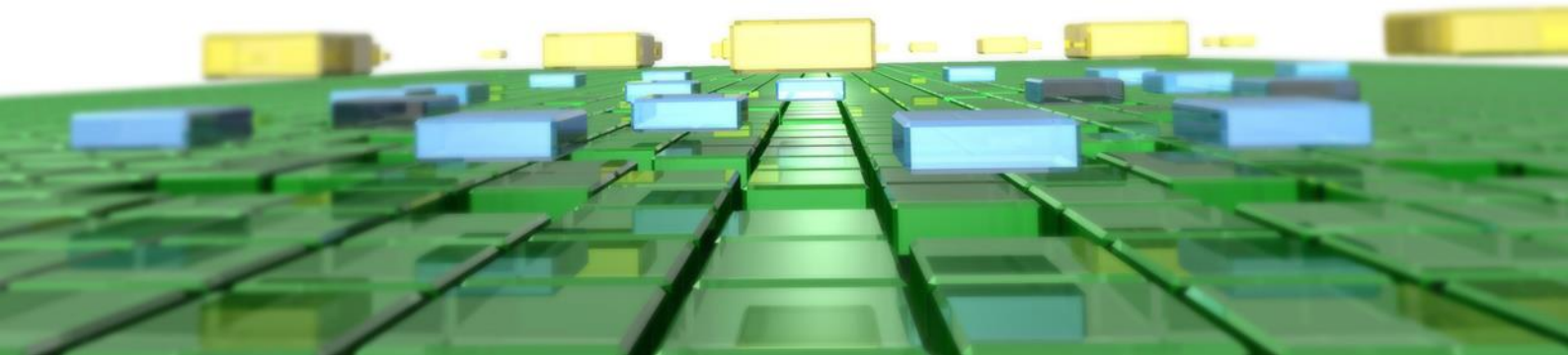

**Activiteitenplan Wet natuurbescherming
Levendbarende hagedis
*Visvijver Eerste Stichting te Oploo***

Gemeente Sint Anthonis

Eindrapport

Activiteitenplan Wet natuurbescherming Levendbarende hagedis *Visvijver Eerste Stichting te Oploo* Gemeente Sint Anthonis Eindrapport

Rapportnummer: 211X09391

Datum: 7 maart 2019

Contactpersoon opdrachtgever: Dhr. Gerard Kusters, Gemeente Sint Anthonis

Projectteam BRO: Pieter Maessen, Suzanne Driessen, Marcel Koen en
Martijn van de Schoot

Auteur: Dhr. M.J.I.C. van de Schoot, MSc

BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EZ genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek. Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek.

BRO
Hoofdvestiging
Bosscheweg 107
5931 PK Boxtel
T +31 (0) 411 850 400
E info@bro.nl

Inhoudsopgave

pagina

1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Wettelijk kader (Wet natuurbescherming)	3
1.3 Leeswijzer	4
2. LOCATIEGEGEVENS EN ACTIVITEIT	5
2.1 Locatiegegevens	5
2.2 Voorgenomen activiteiten en planning	8
2.3 Goedgekeurde gedragscodes	8
2.4 Aanvraagperiode ontheffing	8
3. AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN	9
3.1 Quickscan flora en fauna (soortenbescherming)	9
3.2 Aanvullend protocollair vleermuizenonderzoek	9
3.2.1 Onderzoeksinspanning	9
3.2.2 Resultaten veldbezoeken	9
3.2.2 Conclusie	11
3.3.2 Kritische perioden	11
4. SOORTEN EN VERBODSBEPALINGEN	12
5. ECOLOGISCHE INVENTARISATIE	13
6. WETTELIJK BELANG	14
7. ALTERNATIEVEN	16
8. EFFECTEN	17
9. MAATREGELEN	20

9.1 Alternatieve verblijfplaatsen	20
9.1.1 Bewezen effectieve maatregelen (tijdelijke voorzieningen)	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
9.1.2 Bewezen effectieve maatregelen (permanente voorzieningen)	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
9.1.2 Sur-Plus	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
9.2 Zorgvuldig handelen	21
9.2.1 Ontzien kwetsbare periode	21
9.2.2 Controlerondes	22
9.2.3 Overige soorten	22
9.3 Planning van de maatregelen	23
9.4 Ecologisch(e) werkprotocol en begeleiding	23
10. STAAT VAN INTANDHOUDING	24
11. BRONNEN	25
12. VERKLARENDE WOORDENLIJST	26

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Opdrachtgever is voornemens om bij de voormalige zandwinplas aan de Eerste Stichting te Oploo een visvijver te realiseren, met hierbij drie blokhutten met mogelijkheid tot overnachting. Ook worden er sleuven gegraven waarmee ondiepe delen worden gerealiseerd en diepere delen worden opgevuld. Tijdens de quickscan (BRO rapport 211x09391, d.d. 4 september 2017) is geconstateerd dat het plangebied geschikt leefgebied bevat voor de levendbarende hagedis. Naar aanleiding hiervan is vervolgonderzoek uitgevoerd in het seizoen van 2018, om aanwezigheid van levendbarende hagedis te kunnen vaststellen dan wel uitsluiten. Uit het onderzoek (BRO 211x09391, d.d. 2 oktober 2018) blijkt dat ter plekke van de te graven sleuven een (deel)populatie van levendbarende hagedis aanwezig is.

1.2 Wettelijk kader (Wet natuurbescherming)

De Wet natuurbescherming heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, schelp- en schaaldieren) en op tachtig vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (artikel 1.11 Wnb). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit de Habitatrichtlijn (Art 3.5 Wnb) en de Nederlands beschermde soorten (art. 3.10 Wnb), waarbij voor een aantal soorten van deze Nederlandse lijst een provinciale vrijstelling geldt.

Verder dient rekening gehouden te worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten van de Vogelrichtlijn (art 3.1 Wnb). Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie gewenst is.

Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen, nesten of rustplaatsen te garanderen.

Voor, tijdens en na de activiteiten wordt het wettelijke uitgangspunt gehanteerd om negatieve effecten op deze soorten zoveel mogelijk te mitigeren. Vanuit de Wet natuurbescherming zal de (lokale) gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten gegarandeerd moeten worden. Zo zullen de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen en de bijbehorende functionele leefomgeving van de levendbarende hagedis intact moeten blijven. Bij de levendbarende hagedis betreft dit het geschikte habitat (aanwezige heidevegetaties, bosranden, kapvlakten, etc.) in het gebied waarin de levendbarende hagedis is aangetroffen. Desondanks vindt overtreding van de Wet natuurbescherming plaats op artikel 3.10 inzake het vangen van individuen, en beschadigen en vernielen van voortplantings- en rustplaatsen van de levendbarende hagedis.

In dit Activiteitenplan wordt omschreven hoe om te gaan met voortplantings- en rustplaatsen van de levendbarende hagedis binnen het geschikte habitat voor levendbarende hagedis in het plangebied. Daarnaast wordt aangegeven welke mitigerende maatregelen voor de levendbarende hagedis genomen worden, om te voorkomen dat de functionaliteit in het geding komt.

1.3 Leeswijzer

Dit activiteitenplan dient als bijlage bij de ontheffingsaanvraag voor de activiteiten ter plaatse van de te realiseren visvijver aan de Eerste Stichting te Oploo, perceel P57. In het Activiteitenplan zijn alle aspecten behandeld die noodzakelijk zijn voor een ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming, conform de “TOELICHTING op aanvraagformulier ontheffing wet natuurbescherming – bescherming van planten en dieren” van de provincie Noord-Brabant en de Omgevingsdienst Brabant-Noord (ODBN). Voor de inhoudelijke aspecten in dit activiteitenplan is het, door BIJ12 gepubliceerde, Kennisdocument Levendbarende Hagedis *Zootoca vivipara* versie 1.0, juli 2017 aangehouden als leidraad.

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving van het project gegeven, waaronder de ligging van locatie en de aard van de activiteiten, de planning en het doel van de activiteiten. Hoofdstuk 3 behandelt het onderliggende onderzoek en het functionele gebruik door de levendbarende hagedis van het plangebied. Hoofdstuk 4 geeft aan voor welke verbodsbepalingen de ontheffing aangevraagd wordt. Hoofdstuk 5 geeft verantwoording op de deskundigheid van de ecologische inventarisatie. Het wettelijk belang en de afwezigheid van alternatieven zijn onderbouwd in respectievelijk hoofdstuk 6 en hoofdstuk 7. Hoofdstuk 8 behandelt de effecten door de activiteiten op de levendbarende hagedis. De maatregelen om te zorgen dat effecten worden voorkomen, verzacht of gemitigeerd staan in hoofdstuk 9. Hoofdstuk 10 behandelt de gevolgen van de staat van instandhouding van de levendbarende hagedis door de activiteiten en maatregelen.

2. LOCATIEGEGEVENS EN ACTIVITEIT

2.1 Locatiegegevens

De beschrijving van het plangebied omvat de ligging, de huidige situatie en de toekomstige situatie.

Ligging

Het plangebied is gelegen aan de Eerste Stichting in het buitengebied van Oploo in de gemeente Sint Anthonis. Het plangebied ligt tussen agrarische percelen en verbindt de bosgebieden ten westen en oosten (Ullingse Bergen) met elkaar.

Huidige situatie

In de huidige situatie betreft het plangebied opgaand loofbos rondom een waterplas. Grazige delen bevinden zich in het westelijk (onderhouden kort grasland) en oostelijk deel (kruidenrijk grasland) van het plangebied. Rondom de waterplas loopt een pad en zijn diverse plekken met bankjes en open plekken langs het water om te vissen. Voor het gebied gelden gedragsregels die voortvloeien uit het bestemmingsplan buitengebied en de APV van de gemeente Sint Anthonis; het gebied is enkel toegankelijk tussen zonsopkomst en zonsondergang en het is verboden te zwemmen, te vissen, met een vaartuig op de plas te begeven, vuur te stoken, geluidhinder te veroorzaken of afval achter te laten. Tijdens het veldbezoek bleek dat de gedragsregels in de huidige situatie iets ruimer genomen worden getuige het zwemmen door enkele personen. Ook was er in beperkte mate restafval aanwezig en gezien de vele platgetreden plekken langs de oever kan aangenomen worden dat er in de huidige situatie regelmatig gevist wordt.

In onderstaande figuur 1 en figuur 2 is de ligging van het plangebied weergegeven in respectievelijk een topografische kaart en een luchtfoto. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van het plangebied, middels foto's die zijn genomen tijdens het verkennende veldbezoek.

Figuur 1. Topografische kaart ligging van het plangebied (rood omlijnd) in het buitengebied van Oploo

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied en directe omgeving (plangebied rood omlijnd).

Figuur 3. Grasland ten westen van waterplas

Figuur 4. Westrand waterplas

Figuur 5. Jong bos noordzijde waterplas

Figuur 6. Grazig deel noordzijde waterplas

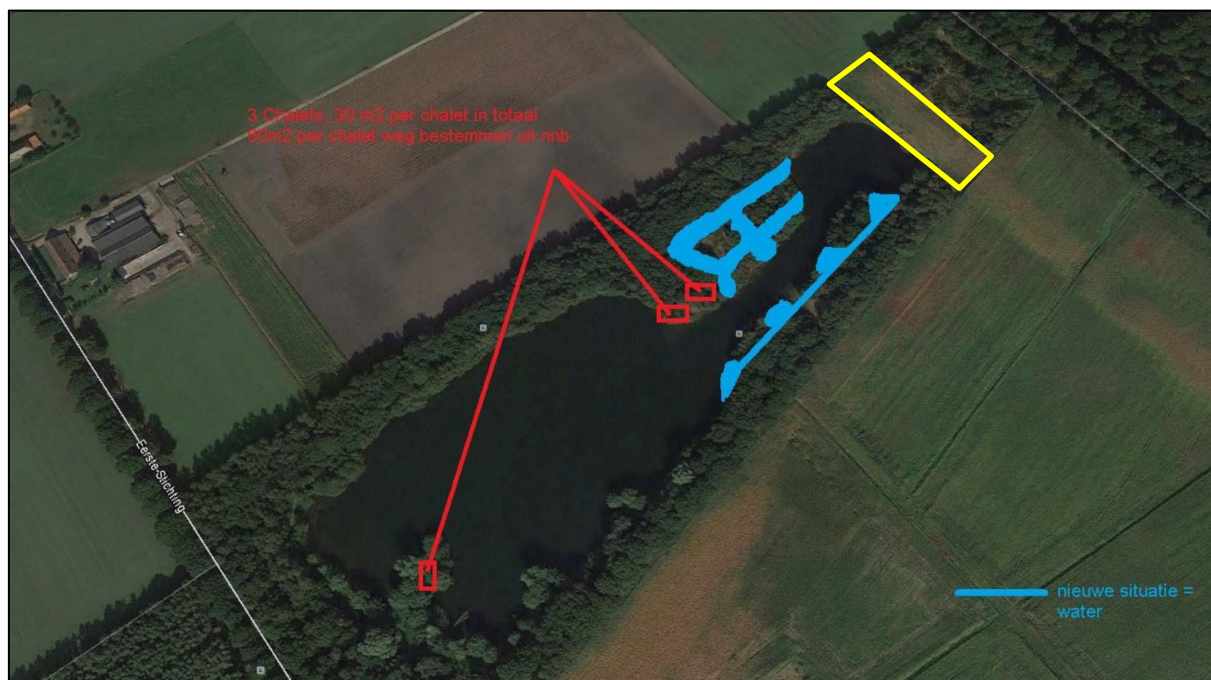
Figuur 7. Oostelijk deel waterplas

Figuur 8. Grasland met bosaanplant oostzijde waterplas

2.2 Voorgenomen activiteiten en planning

Het planvoornemen omvat het omvormen van de waterplas tot recreatieve visvijver (figuur 9). Bij de visvijver worden drie verplaatsbare chalets (blokhutten/tiny homes) gerealiseerd, waar vanaf de gehele plas kan worden bevist. Om het terrein wordt een hek geplaatst, het terrein wordt overdag toegankelijk maar is 's nachts afgesloten. Het hek krijgt doorgangen voor met name das. Ten behoeve van de ontwikkeling zal worden gekapt, (overige) vegetatie worden weggehaald en grond worden vergraven tot in de oeverzone van de waterplas. Op twee locaties worden sleuven gegraven, wat ondieptes creëert. De vrijgekomen grond wordt gebruikt om de diepste delen van de plas te vullen.

Figuur 9. Impressie toekomstige situatie plangebied, met chalets (rood), paaiplaatsen (blauw) en compensatiegebied voor de levendbarende hagedis (geel).

2.3 Goedgekeurde gedragscodes

Er zal geen gebruik gemaakt worden van een geldige door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland goedgekeurde gedragscode.

2.4 Aanvraagperiode ontheffing

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 juli 2019 tot en met 30 juni 2024.

3. AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN

3.1 Quickscan flora en fauna (soortenbescherming)

In de quickscan flora en fauna (BRO-rapport 211x09391, d.d. 4 september 2017) is geconcludeerd met betrekking tot de soortenbescherming:

Op basis van deze quickscan wordt vervolgonderzoek naar het voorkomen van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (roofvogels), vleermuizen, das, levendbarende hagedis en kommavlin-der noodzakelijk geacht. Indien uit het onderzoek blijkt dat één of meerdere soorten daadwerkelijk aanwezig zijn en overtreding van verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming ten aanzien van het (indirect) verstoren en/of aantasten van aanwezige verblijfplaatsen en/of foerageergebied als gevolg van het voornemen niet voorkomen kan worden, dienen maatregelen genomen te worden en eventueel ontheffing aangevraagd te worden. Van belang hierbij is dat er geen sprake is van wezenlijke invloed en de gunstige staat van instandhouding van lokale populaties van beschermde soorten niet in het geding komt.

Daarnaast zal voorafgaand en tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden rekening gehouden moeten worden met het broedseizoen van vogels en de algemene zorgplicht. In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de individuen die tijdens de werkzaamheden (incidenteel) aanwezig kunnen zijn. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Dieren moeten de gelegenheid krijgen om het werkgebied zelfstandig en veilig te kunnen verlaten. Indien noodzakelijk dienen soorten zorgvuldig te worden verplaatst naar buiten het werkgebied.

3.2 Aanvullend protocollair onderzoek

Tijdens een verkennende fase (quicksan) in september 2017 is geconstateerd dat het plangebied over potentiële voortplantings- en rustplaatsen voor levendbarende hagedis beschikken. Naar aanleiding hiervan heeft er in het seizoen van 2018 een onderzoeksinspanning plaatsgevonden conform de richtlijnen hetgeen is gesteld in het Kennisdocument Levendbarende Hagedis (BIJ12, versie 1.0 juli 2017).

3.2.1 Onderzoeksinspanning

Afwezigheid van levendbarende hagedis is aangetoond, als er tijdens drie gerichte veldbezoeken in de maanden april en mei, of tijdens meer gerichte veldbezoeken in de periode juni t/m september geen aanwezigheid kan worden aangetoond. Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van levendbarende hagedis gunstig. Tijdens de veldbezoeken was de temperatuur tussen 12 °C en 20 °C. De windsnelheid lag beneden de 5 beaufort, het was niet geheel bewolkt en er was geen sprake van neerslag (zie tabel I). Enkel bij het laatste veldbezoek was de temperatuur hoger dan het kennisdocument vermeldt. De onderzoeksinspanning is hiermee niet geheel

conform hetgeen is gesteld in het kennisdocument van de levendbarende hagedis (Kennisdocument Levendbarende Hagedis, BIJ12, versie 1.0 Juli 2017). Omdat tijdens dit laatste veldbezoek dieren werden aangetroffen zijn de omstandigheden toch als geschikt beschouwd.

Tabel 1: veldbezoeken levendbarende hagedis

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Weer	Temp.
16-04-2018	Levendbarende hagedis	14.00-16.00	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt Geen neerslag	14-16 °C
15-05-2018	Levendbarende hagedis	09.00-11.00	Wind gemiddeld 3 Bft Onbewolkt Geen neerslag	14-18 °C
19-07-2018	Levendbarende hagedis	09.00-11.00	Wind gemiddeld 2 Bft Half tot zwaar bewolkt Geen neerslag	14-19 °C
21-08-2018	Levendbarende hagedis	15.00-17.00	Wind gemiddeld 1 Bft Half tot zwaar bewolkt Geen neerslag	28°C

3.2.2 Resultaten veldbezoeken

Binnen het plangebied zijn enkel tijdens het laatste veldbezoek (21 augustus) waarnemingen gedaan van levendbarende hagedis. Op dit moment was het warmer dan het kennisdocument voorschrijft. Aangezien waarnemingen werden verricht kan worden aangenomen dat de omstandigheden, ondanks te warm, geschikt zijn voor het waarnemen van de levendbarende hagedis. Mogelijk is hier vanwege de hoge mate van beschutting meer activiteit op deze hogere temperaturen. Het betrof meerdere individuen in het stuk heide wat centraal en tegen de plas aan gelegen is, in de noordwestelijke inham (figuur 10). Het betrof 3 adulten en 2 juvenielen, waarschijnlijk van het seizoen 2017. Daarnaast werd op 2 andere plekken nog geritsel gehoord, maar is de bron hiervan niet waargenomen.

Figuur 10. Locaties aangetroffen levendbarende hagedissen (geel) en latrine das (paars).

3.2.3 Conclusie

Binnen het plangebied zijn waarnemingen gedaan van levendbarende hagedis. De aanwezigheid van de levendbarende hagedissen houdt in dat ervan uit gegaan mag worden dat in het gebied binnen enkele honderden meters van de waarneming op alle plekken die daarvoor geschikt zijn vaste voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van de levendbarende hagedis aanwezig zijn, evenals de essentiële omgeving die nodig is om deze plekken als zodanig te laten functioneren. Bij uitvoering van de voorgenomen plannen worden ter plaatse van de habitat van de levendbarende hagedissen sleuven gegraven. In de nieuwe situatie zal dit leefgebied niet meer geschikt zijn, gezien het deels natte sleuven en deels eiland wordt, en anders zal worden ingericht. Het leefgebied wat verloren gaat betreft circa 900 m². Zonder maatregelen zal bij uitvoer van deze werkzaamheden overtreding van artikel 3.10 Wnb plaatsvinden. Geadviseerd wordt om een ecologisch werkprotocol op te stellen waarin maatregelen staan beschreven die genomen zullen worden om deze overtreding te voorkomen. Hierbij kan worden gedacht aan werken buiten de kwetsbare periode, wegvangen van individuen, gefaseerd werken in ruimte en tijd en aanpassen van werkapparatuur en/of werkwijze. Alternatief kan gedacht worden aan het aanpassen van de plannen, en af te zien van het aantasten van het leefgebied van de levendbarende hagedis.

3.3.4 Kritische perioden

Bij de uitvoer van activiteiten waarbij ook de bodem wordt beïnvloed betreft de minst kwetsbare periode half april tot en met mei. De soort is echter het gehele jaar kwetsbaar voor werkzaamheden aan de bodem.

4. VERBODSBEPALINGEN

In het plangebied zijn meerdere individuen van de levendbarende hagedis aangetroffen. De levendbarende hagedis is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming op basis van het feit dat de soort is opgenomen in de bijlage behorende bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a. Ook voortplantings- en rustplaatsen van deze soort zijn jaarrond beschermd.

De activiteiten hebben niet tot doel (de intentie) om de levendbarende hagedis opzettelijk te doden of te vangen. Echter ten behoeve van de realisatie van de sleuven voor watergangen is het mogelijk benodigd om individuen weg te vangen. Door middel van het ongeschikt maken van het leefgebied, het wegvangen van eventueel achtergebleven individuen, werken buiten de meest kwetsbare periode en realiseren van nieuw leefgebied wordt getracht overtreding van de Wet natuurbescherming voor zover mogelijk te voorkomen. Voor het mogelijk moeten wegvangen van niet weggetrokken individuen van de levendbarende hagedis wordt er op voorhand ontheffing gevraagd van de verbodsbepaling Artikel 3.10 lid 1:

"Het is verboden in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen";

Bij de activiteiten wordt geschikt leefgebied en verblijfplaatsen van de levendbarende hagedis verwijderd. De hoeveelheid geschikt leefgebied van de levendbarende hagedis ter plaatse betreft circa 900 m², en bevat waarschijnlijk ook de verblijfplaatsen. Ter compensatie zal een nieuw leefgebied voor de levendbarende hagedis worden gerealiseerd. De functie van het leefgebied, inclusief verblijfplaatsen zal daardoor te allen tijde worden behouden, ook al betreft dit een andere locatie. Hierdoor is er netto geen sprake van permanente beschadiging of vernieling van voortplantings- of rustplaatsfunctionaliteit. Desondanks wordt er toch ook ontheffing aangevraagd van de verbodsbepaling Artikel 3.10, lid 2:

"Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen".

5. ECOLOGISCHE INVENTARISATIE

BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). De betrokken ecologen hebben ruime ervaring met het uitvoeren van ecologisch onderzoek en zijn deskundig¹ op het gebied van herkenning van levendbarende hagedis als ook de functionaliteit van het leefgebied.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in september 2017 door de heer ir. R. Vermoolen, onder begeleiding van de heer ing. M. Koen, beide werkzaam bij BRO.

Het veldonderzoek is aanvullend protocollair onderzocht in het seizoen van 2018 door ir. M.J.I.C. van de Schoot, ook werkzaam bij BRO. BRO heeft vervolgens de veldresultaten beschreven in rapportagevorm (projectteam BRO Pieter Maessen, Suzanne Driessen, Marcel Koen en Martijn van de Schoot).

De uitgevoerde onderzoeksinspanning naar de voortplantings- en rustplaatsen voldoet ruim aan de minimale eisen uit het protocol zoals vermeld in het Kennisdocument Levendbarende Hagedis (BIJ12, versie 1.0 juli 2017), zoals dat is vastgesteld door BIJ12.

Onderhavig Activiteitenplan is inhoudelijk opgesteld ir. M.J.I.C. van de Schoot, met kwaliteitscontrole door ing. M. Koen.

¹Onder een ecologisch deskundige wordt verstaan een persoon die in een bepaalde situatie en voor specifieke soorten gevraagd wordt te adviseren en/of begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. Hij voldoet aan een of meer van deze punten:

- hij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- hij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- hij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- hij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- hij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming.

6. WETTELIJK BELANG

In het kader van de uitvoering van de werkzaamheden wordt een ontheffing aangevraagd voor het opzettelijk doden en vangen van individuen van de levendbarende hagedis (artikel 3.10 eerste lid, onderdeel a Wnb). De voortplantings- en rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis zijn het hele jaar beschermd. De levendbarende hagedis is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld artikel 3.10 lid 1 van de Wnb.

Op grond van artikel 3.8 van de Wnb kunnen Gedeputeerde Staten ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.10, ten aanzien van dieren van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten. Een ontheffing wordt uitsluitend verleend indien: er geen andere bevredigende oplossing bestaat, dat er niet bij of krachtens enig ander artikel van deze wet vrijstelling is of kan worden verleend, dat er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan, en zij nodig is op grond van een in de wet genoemd belang. Te weten:

- In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- Voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- Om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Volgens artikel 3.10 tweede lid kan de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:

- In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde;
- Ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- Ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;

- Ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- In het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- In het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- In het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- In het algemeen belang, of
- Bestendig gebruik.

De ontheffing van verbodsbepalingen artikel 3.5 lid 2 en 4 wordt in dit geval aangevraagd *“In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daaropvolgende gebruik van het gebied of het gebouwde”*.

Onderbouwing belang

Bij de aanpassing van het plangebied tot visvijver wordt het habitat van levendbarende hagedis aangetast. Deze aanpassing is essentieel om van de zandwinplas een kwalitatief hoogwaardige visvijver te maken. Door de aanleg van de sleuven wordt een paaiplaats en verblijfplaats voor jonge vissen gecreëerd, waardoor een duurzame vispopulatie kan ontstaan. Ook wordt hiermee het diepste deel van de vijver opgevuld tot ongeveer 6 meter diepte, welke in de huidige situatie circa 10-12 meter diep is. Hierdoor kan het water gemakkelijker opwarmen, wat ook belangrijk is voor de vispopulatie. Daarmee heeft deze specifieke maatregel een direct effect op het gebruik van het gebied na de voorgenomen ontwikkeling.

Ook heeft initiatiefnemer aangegeven dat in het plangebied incidenteel (drugs)afval gedumpt wordt, en dat groepen mensen regelmatig 's avonds in het gebied aanwezig zijn. Initiatiefnemer is in gesprek getreden met omwonenden, welke positief tegen de ontwikkeling aankeken. Volgens hen is dit een positieve ontwikkeling met betrekking tot de openbare veiligheid ter plekke, mits het plangebied overdag toegankelijk blijft.

De aanpassing is daarmee zowel in het geval van ontwikkeling van gebieden als voor de openbare veiligheid van belang.

Conclusie

Op grond van bovenstaand belang kan ontheffing verleend worden, indien het verloren leefgebied gecompenseerd wordt, en de gunstige staat van instandhouding is gewaarborgd.

7. ALTERNATIEVEN

Voor het verkrijgen van een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen is het noodzakelijk dat is aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing is. Dit betekent dat u voor alle beschermde soorten waarvoor de ontheffing wordt aangevraagd, aangetoond dient te worden dat er geen alternatief is voor de voorgenomen activiteit, die geen of minder negatieve effecten heeft voor de betreffende soort(en). Het alternatievenonderzoek dient zowel gericht te zijn op de locatieafweging als op de inrichtings- en uitvoeringsalternatieven (waaronder werkwijze en planning van de werkzaamheden).

Locatie

Het doel is om de bestaande plas ter plaatse kwalitatief te verbeteren zodat deze geschikt is voor gebruik als visvijver. Vergelijkbare vijvers in de omgeving liggen in natuurgebieden (Radioplassen) of zijn reeds in gebruik als recreatieplas waar vissen geen mogelijkheid is (De Bergen). Daardoor is het plan locatiegebonden en is een alternatieve locatie geen reële optie.

Inrichting

Alternatief om de sleuven te graven is geen optie. Op overige delen ligt de rand van de plas te dicht tegen de rand van het perceel aan, waardoor een vergraving van dergelijke grootte geen optie is. Aan de noordzijde is voldoende ruimte, hier is echter een grote gasleiding gelegen, waardoor graafwerkzaamheden hier ook niet plaats kunnen vinden.

Werkwijze en planning

Het volledige leefgebied van de levendbarende hagedis ter plaatse gaat verloren, inclusief rust- en voortplantingshabitat. De individuen zullen voor zover mogelijk worden weggevangen en ondergebracht in geschikt leefgebied in de directe omgeving. Om ervoor te zorgen dat de meeste individuen het plangebied uit zichzelf verlaten wordt het leefgebied ongeschikt gemaakt door het bovengronds verwijderen van het opgaand groen. Hierna wordt door middel van controlerondes op geschikte momenten gecontroleerd of er nog individuen aanwezig zijn, om deze weg te kunnen vangen. Hierdoor wordt voldoende gedaan om het doden en verwonden van individuen tijdens de werkzaamheden te voorkomen. Hiermee wordt door opdrachtgever alles gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden, reële alternatieven zijn niet aanwezig. Compensatie van het areaal habitat wordt uitgevoerd ter plaatse van de gasleiding, waar momenteel grasland aanwezig is. Dit betreft een zeer geschikte, voldoende grote locatie op kleine afstand van het plangebied, welke ervoor zorgt dat het plangebied als stapsteen kan blijven dienen voor levendbarende hagedis tussen de bosgebieden aan beide zijden. Meer geschikte oplossingen zijn redelijkerwijs niet aanwezig. Op deze wijze wordt het best denkbare voor deze kleine populatie levendbarende hagedis gedaan om eventuele negatieve effecten te voorkomen.

8. EFFECTEN

8.1 Bepalen van de omvang van de populatie

Bij de realisatie van de sleuven zal het habitat, inclusief voortplantings- en rustplaatsen van levendbarende hagedis worden vernietigd. Zie figuur 13. De te verwijderen hoeveelheid habitat betreft ongeveer 900 m². Tijdens de veldbezoeken zijn op deze kleine oppervlakte eenmalig 2 adulten en 3 juvenielen waargenomen. Het gehele gebied kon worden doorgezocht, schuilende individuen in bijvoorbeeld graspollen of onder de grond kunnen zijn gemist. Ook kan het geritsel dat tweemaal is gehoord duiden op aanwezigheid van nog twee individuen. De gemiddelde dichtheid beslaat in bosgebieden circa 50 individuen per hectare en in heidegebieden circa 100 (BIJ12, juli 2017). In dit halfopen gebied van circa 0,1 ha. kunnen dus tot circa 10 individuen voorkomen. Dit komt overeen met het aantal waargenomen (en mogelijk gemiste individuen). Het aantal individuen binnen het plangebied wordt daarmee geschat op maximaal circa 10.

De locatie op zich is te klein om een levensvatbare populatie te onderhouden. De ligging is echter zwaarwegend in het netwerk van leefgebieden. Waarschijnlijk heeft het leefgebied een zeer belangrijke functie als corridor, waardoor met enige regelmaat uitwisseling kan plaatsvinden tussen het Sint Anthonisbos en Groote Slink-Bunthorst. Uit beide bos/heidegebieden zijn waarnemingen bekend van levendbarende hagedis.

Tijdens de veldbezoeken is ook naar individuen gezocht in het kleine stukje heide in het noordoosten van het plangebied, welke geschikt is voor levendbarende hagedis. Hier zijn geen individuen aangetroffen. Wel is het mogelijk dat het plangebied dient als corridor tussen de bosgebieden met heide ten noordoosten en zuidwesten van het plangebied. Door het te realiseren habitat binnen deze corridor te houden kan deze blijven dienen als stapsteen.

8.2 Bepalen van opzettelijke beschadiging of vernieling van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen

Het kennisdocument BIJ12 van de levendbarende hagedis beschrijft verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving van de levendbarende hagedis als volgt:

De levendbarende hagedis kent drie typen vaste verblijfplaatsen:

- *Voortplantingsplaatsen: Voor de levendbarende hagedis moet het gehele gebied dat het vrouwtje gebruikt in de periode dat ze de eieren meedraagt, gezien worden als voortplantingsplaats.*
- *Overwinteringsplaatsen: Levendbarende hagedissen overwinteren boven het grondwaterpeil in grote gras- en zeggepollen, oude zoogdierholten, onder boomstronken en dergelijke. De overwinteringsplaatsen worden gebruikt van half september tot en met half april.*

- *Zomerverblijfplaatsen: Levendbarende hagedissen gebruiken in de actieve periode veelal meerdere maar steeds dezelfde plekjes als verblijfplaats.*

De functionele leefomgeving van een voortplantingsplaats en van een vaste rustplaats is de omgeving van die plaatsen die nodig is om ze als zodanig te laten functioneren. Binnen het leefgebied volgt de levendbarende hagedis geen specifieke migratieroutes, maar volgt wel vegetatiegrenzen voor zijn oriëntatie. Ook heeft de levendbarende hagedis geen specifieke foerageergebieden binnen zijn leefgebied.

De functionaliteit van de voortplantings- en rustplaatsen, inclusief functionele leefomgeving gaat bij de werkzaamheden verloren. Al het geschikte leefgebied in de omgeving van de waarnemingen is geschikt habitat. In figuur 11 is aangegeven welk deel van het plangebied geschikt is voor levendbarende hagedis en verloren gaat. In het overige deel van het plangebied wordt geen geschikt habitat aangetast.

Figuur 11. Locaties te verwijderen (rood) en in te richten (geel) leefgebied.

Middels het treffen van maatregelen (zie hoofdstuk 9) zal de functionaliteit van het leefgebied behouden blijven, door het realiseren van nieuw geschikt leefgebied. Hierdoor behoudt de levendbarende hagedis in deze omgeving voldoende geschikt habitat. Daarbij vinden de activiteiten plaats in de minst kwetsbare periode, en wordt van tevoren het terrein ongeschikt gemaakt en afgerasterd, zodat middels een controlerende met tapijttegels de afwezigheid van levendbarende hagedis voorafgaand aan de activiteiten met voldoende zekerheid kan worden vastgesteld, en het doden en verwonden van individuen voor zover mogelijk wordt voorkomen. Het enige effect dat resteert is dat de betreffende levendbarende hagedissen een ander leefgebied in gebruik moet nemen, daar het huidige niet meer aanwezig zal zijn. Het is niet geheel uit te sluiten dat bij de werkzaamheden onverhoopt een individu van levendbarende hagedis wordt gedood. Door de maatregelen wordt echter alles wat redelijkerwijs mogelijk is gedaan om dit te vermijden.

Om te effecten van de activiteiten kritisch te volgen vinden de activiteiten plaats onder begeleiding van een ter zake kundige op het gebied van levendbarende hagedis. Ook worden de te nemen maatregelen vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

9. MAATREGELEN

De maatregelen om negatieve effecten te voorkomen dan wel te minimaliseren bestaan achtereenvolgens uit het realiseren van nieuw leefgebied, ongeschikt maken van huidig leefgebied, uitvoeren van een controleronde, en zorgvuldig handelen bij de werkzaamheden.

In dit geval gaat het om het treffen van maatregelen ten behoeve van het vernietigen van circa 900 m² leefgebied en verstoren van een kleine (sub)populatie van levendbarende hagedis. Onderdeel van het leefgebied betreft ook rust- en voortplantingsplaatsen.

9.1 Realiseren van nieuw leefgebied

Ter compensatie van het te verwijderen leefgebied wordt een onderdeel van het plangebied van circa 3500 m² ingericht als leefgebied van de levendbarende hagedis (figuur 13). Dit is ruim driemaal de grootte van het te verwijderen deel. De compensatie wordt gerealiseerd in de strook grasland ten noordoosten van de plas. Hier geldt echter de dubbelbestemming 'Leiding – Gas', vanwege de gasleiding welke hier op circa 2,5 meter diepte is gelegen. Ter plaatse mag niet worden gebouwd.

Voor de volgende werkzaamheden geldt met betrekking tot de gasleiding een omgevingsvergunningsplicht:

- a. het aanleggen van wegen, paden, banen en andere oppervlakteverhardingen;
- b. het veranderen van het huidige maaiveldniveau door ontginnen, bodemverlagen, egaliseren, afgraven of ophogen;
- c. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en/of bomen;
- d. het uitvoeren van heilwerkzaamheden en het op een of ander wijze indrijven van voorwerpen;
- e. diepploegen;
- f. het aanleggen van andere kabels en leidingen dan in de bestemmingsomschrijving aangegeven, en daarmee verband houdende constructies;
- g. het aanleggen van watergangen of het vergraven, verruimen of dempen van reeds bestaande watergangen;
- h. het rooien van diepwortelende beplanting en bomen.

Het nieuw leefgebied wordt gerealiseerd door het omvormen van het aanwezige N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland ten noordoosten van het plangebied naar N06.04 Vochtige heide om te vormen.

Volgens het kennisdocument levendbarende hagedis dient het nieuw leefgebied aan de volgende eisen te voldoen:

- Nieuw geschikt leefgebied moet bij voorkeur aangrenzend aan het gebied waar de werkzaamheden plaats gaan vinden worden gerealiseerd maar altijd buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Ook moet het nieuwe leefgebied bij voorkeur grenzen aan leefgebied van bestaande populaties

- Monitoring van het effect van de maatregelen kan aan de orde zijn (dus door het bevoegde gezag worden voorgeschreven) om een goed beeld van het effect op de populatie te kunnen krijgen en de gunstige staat van instandhouding te kunnen toetsen.

Binnen vochtige heide betreft het meest geschikte habitat een ruime hoeveelheid van pijpenstrootje, met enige opslag van geïsoleerde berken of dennen. Bij droge heide betreft het met name oude structuurrijke heide (Strijbosch, 1988; 2001). Ook zijn oude boomstobben en stapeltjes oud hout of takken erg geschikt. Beheer dient kleinschalig te zijn, waarbij het gaat om het ontstaan van structuurrijke vegetaties waarbij enkele struiken en bomen mogen ontstaan.

9.2 Zorgvuldig handelen

Voor alle in het wild levende soorten geldt de zorgplicht (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming). Deze zorgplicht is van toepassing op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijze mogelijk is, schade aan deze gebieden en soorten te voorkomen.

De inventarisatie is en blijft, ondanks de protocollaire richtlijnen, een momentopname. Het is dan ook nooit volledig uitgesloten dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methodes en inspanningen is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (Zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het onderliggende onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem/haar verwacht kan worden.

Aan het zorgvuldig handelen en de zorgplicht wordt voldaan door het ongeschikt maken van het gebied. Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt daarnaast nog een controlerende uitvoering om er zeker van te zijn dat er geen levendbarende hagedissen meer aanwezig zijn in het plangebied.

9.2.1 Ongeschikt maken leefgebied

Wanneer de dieren nog in winterslaap zijn (t/m februari) dient opgaand groen te worden afgemaaid tot circa 10-15 centimeter boven maaiveld. Na de winter kunnen de dieren of zelf weg trekken naar aangrenzend, geschikt gebied of ze kunnen worden weggevangen en vervolgens verplaatst naar geschikt gebied in de directe omgeving maar buiten de invloedssfeer van de activiteiten. Belangrijk is dat er wel voldoende plekken met dekking aanwezig blijven binnen de afrastering. Het gemaaide gebied moet hierna uitgerasterd worden zodat de dieren niet terugkeren.

Uitrasteren kan bijvoorbeeld door het plaatsen van schermen van stevig plastic van 50 centimeter hoog en minimaal 10 centimeter ingegraven in de grond. Om te voorkomen dat de dieren over dit plasticscherm heen het plangebied in klimmen moet er gezorgd worden voor een overstaande rand waardoor dit onmogelijk wordt. Vanuit de binnenzijde dienen wel uitklimmogelijkheden aanwezig te

zijn middels taluds. De voorzieningen die getroffen zijn om het gebied ontoegankelijk te maken moeten zodanig geplaatst en beheerd worden dat ze hun functie ten allen tijden kunnen vervullen, en dient regelmatig op kieren en overhangende vegetatie te worden gecontroleerd.

Zoals genoemd in de te nemen mitigerende maatregelen zullen de werkzaamheden in de minst kwetsbare periode van de aanwezige levendbarende hagedis worden uitgevoerd. Deze minst kwetsbare periode loopt van 15 april tot 15 mei, aangezien in deze periode de dieren uit hun winterslaap zijn, maar nog geen jongen hebben gekregen.

9.2.2 Controleronde/wegvangen

Enkele dagen voorafgaand aan de daadwerkelijke werkzaamheden zal een controleronde worden uitgevoerd. Minstens een maand voor deze controleronde dienen 10 tapijttegels te worden neergelegd binnen het gebied. Daarna dient op zicht en met de tapijttegels tijdens geschikte weersomstandigheden gezocht te worden naar aanwezigheid van levendbarende hagedis. Indien levendbarende hagedis aangetroffen wordt dan zal deze onder ecologische begeleiding weggevangen worden en verplaatst naar het compensatiegebied. Hiermee wordt zorgvuldig te werk gegaan en voldaan aan de Zorgplicht (artikel 1.11 Wnb).

9.2.3 Overige soorten

Ook andere (en onbeschermd) soorten, mogen niet moedwillig gedood worden. In het kader van de zorgplicht is het noodzakelijk om tijdens de werkzaamheden voldoende zorg te dragen voor (incidenteel) aanwezige individuen, met name een relatief trage algemeen voorkomende soort als de egel en gewone pad die onder beplanting verscholen kan zitten. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Dieren moeten de gelegenheid krijgen om het werkgebied zelfstandig en veilig te kunnen verlaten. Indien noodzakelijk dienen soorten zorgvuldig te worden verplaatst naar buiten het werkgebied.

9.3 Planning van de maatregelen

Vanwege de ontwikkeltijd dient zo vroeg mogelijk het alternatieve leefgebied te worden ontwikkeld. Daarna dient het huidige leefgebied in de winterslaap (oktober – maart) te worden gemaaid en afgerasterd. Minstens een maand voor de controleronde dienen tapijttegels te worden geplaatst, waarna tussen 15 april en 15 mei de controleronde dient te worden uitgevoerd. Hierna kunnen de werkzaamheden beginnen.

In onderstaande tabel is een overzicht weergegeven van wanneer welke maatregelen plaats zullen vinden met betrekking tot de delen waar de verblijfplaatsen zijn aangetroffen.

Tabel 2: Illustratie van maatregelen in de tijd

	2019			2020				
Stap	Oktober	November	December	Januari	Februari	Maart	April	Mei
Realiseren alternatief leefgebied (compensatie)								
Maaien en afrasteren werkgebied								
Plaatsen tapijttegels								
Controleronde, waarna werkzaamheden kunnen starten								

9.4 Ecologisch(e) werkprotocol en begeleiding

Alle te nemen maatregelen worden ecologisch begeleid en in een ecologisch werkprotocol aangegeven. Dit protocol is tijdens de werkzaamheden op de locatie aanwezig en onder betrokken medewerkers bekend. Aanvullende voorwaarden uit de ontheffing worden hierin tevens in meegenomen.

10. STAAT VAN INSTANDHOUDING

Naast het voldoen aan een 'wettelijk belang' (5.2) en het ontbreken van alternatieven (5.3) is een derde voorwaarde voor ontheffingsverlening dat de activiteit 'geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding' van de betreffende (populatie van de) soort. Bij deze afweging gaat het niet meer om individuen maar om de populatie van een soort in een gebied.

De levendbarende hagedis is de meest algemene hagedis in Nederland, en wordt in het gehele land aangetroffen op zandgronden. De langjarige trend van de levendbarende hagedis vertoont volgens RAVON een matige afname, hoewel deze de laatste 10 jaar stabiel is.

Het plangebied bevindt zich in het oosten van Noord-Brabant, waar verspreide heide- en bosgebieden een netwerk vormen in de omgeving.

Bij de voorgenomen maatregelen wordt ruim driemaal de hoeveelheid leefgebied gecompenseerd, van vergelijkbare kwaliteit. Daarnaast blijft de verbinding tussen de bos/heidegebieden welke het plangebied vormt geschikt en behouden. De kwaliteit, kwantiteit en verbondenheid van leefgebied in de omgeving blijft behouden en wordt waar mogelijk versterkt.

Het leefgebied ter plaatse is in afgelopen jaren wegens gebrekkig onderhoud verkleind. Zonder actie zou het leefgebied binnen enkele jaren zijn overgroeid, waardoor het ongeschikt zou geraken. Door deze maatregelen wordt leefgebied van de levendbarende hagedis binnen het perceel behouden. Het leefgebied is erg klein en zou zelfs als stapsteen een te klein formaat moeten hebben. Het nieuwe leefgebied voldoet in grotere mate aan de eisen voor een stapsteen, waardoor deze ook beter als zodanig kan dienen.

De maatregelen zijn gericht om de gunstige staat van instandhouding te kunnen waarborgen en om zorgvuldig te handelen. Dit activiteitenplan wordt onderdeel van het contract met de aannemer. Hierdoor zijn de maatregelen tevens gewaarborgd in het proces. Hoewel er leefgebied van de levendbarende hagedis verdwijnt, is er van wezenlijk negatieve invloed geen sprake. Alternatief leefgebied wordt gerealiseerd ruimschoots voorafgaand aan de werkzaamheden (in de winter). De lokale populatie van levendbarende hagedis zal niet worden aangetast, hiermee komt de gunstige staat van instandhouding van de (lokale) populaties niet in het geding.

11. BRONNEN

- Kennisdocument Levendbarende Hagedis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- Netwerk Groene Bureaus, Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, versie juli 2017.
- Strijbosch, H., 1988. Habitat selection of *Lacerta vivipara* in a lowland environment. *Herpetological Journal* 1: 207-210.
- Strijbosch, H., 2001. Het belang van het heidelandschap voor de herpetofauna. *De Levende Natuur* 102(4): 156-158.
- Struijk, R. P. J. H. (2010). *Rasters voor reptielen: een verkennende studie*. Stichting RAVON.

12. VERKLARENDE WOORDENLIJST

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn/haar kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Voortplantings-, nest- of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet Natuurbescherming omschrijft niet exact wat een voortplantings-, nest- of rustplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

